

Avizul Comitetului Economic și Social European privind inițiativele colective ale societății civile în favoarea dezvoltării durabile (aviz din proprie inițiativă)

(2011/C 21/02)

Raportor: **dl HENCKS**

La 16 iulie 2009, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Inițiativele colective ale societății civile în favoarea dezvoltării durabile

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 mai 2010.

În cea de-a 463-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 mai 2010 (ședința din 26 mai 2010), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 146 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Provocările care trebuie înfruntate în materie de dezvoltare durabilă, accentuate de criza finanțelor publice, sunt suficient de îngrijorătoare pentru ca societatea civilă să se mobilizeze pentru a susține factorii politici de decizie și necesarele transformări economice și societale, precum și reinstaurarea unor finanțe publice echilibrate.

1.2 Dincolo de considerațiile științifice, reușita deciziilor politice depinde în mare măsură de acceptarea acestora de către societatea civilă care, în spiritul unei mai mari transparențe privind alegerile finale și responsabilitățile asumate, va trebui să participe îndeaproape la toate fazele procesului de punere în aplicare a politicilor de dezvoltare durabilă.

1.3 Participarea societății civile la elaborarea unei politici ambițioase de dezvoltare durabilă va trebui să fie bine structurată, pentru a fi eficientă și a evita să se transforme într-un instrument populist.

1.4 Având în vedere concluziile și propunerile de mai jos, CESE solicită ca implicarea cetățenilor și schimbul de cunoștințe să fie integrate, în 2011, în procesul de revizuire a strategiei de dezvoltare durabilă. Această integrare trebuie să se facă în special printr-un plan de acțiune, prin stimulente financiare și prin publicarea celor mai bune practici în materie de inițiative colective ale societății civile.

1.5 De asemenea, CESE consideră că dezvoltarea durabilă va trebui să ocupe un loc privilegiat în cadrul strategiei UE 2020.

2. Obiectul avizului din proprie inițiativă

2.1 „Noi nu am moștenit lumea de la părinți, ci o împrumutăm de la copiii noștri”. Aceste vorbe de duh, izvorâte din cultura

indienilor „Haida” din Canada ilustrează perfect provocarea căreia trebuie să-i facă față generația actuală: schimbarea modului de viață și definirea unor noi modalități de dezvoltare economică eficientă, echitabilă social și durabilă ecologic, care să asigure o redistribuire echitabilă a bogăției și să garanteze fiecărui cetățean accesul la o viață decentă.

2.2 Unele schimbări presupun inițiative „de sus în jos”, cum ar fi dispozițiile legislative, programele de investiții publice și/sau private etc. Altele impun, dimpotrivă, inițiative pornite „de jos”, de la cetățeni conștienți de faptul că este important să-și aducă o contribuție personală, manifestată mai ales sub forma schimbării comportamentului și a modului de consum și prin sprijinirea sau implicarea în inițiative și acțiuni colective în favoarea dezvoltării durabile.

2.3 Guvernele naționale și Uniunea trebuie să recunoască faptul că aceste inițiative ce provin „de jos” sunt indispensabile nu numai pentru o economie mai durabilă, ci și pentru atingerea obiectivelor pe care forurile politice și le-au stabilit sub aspectul dezvoltării durabile. O inițiativă la nivelul UE ar putea desigur furniza o mai mare valoare adăugată, mai ales prin publicarea bunelor practici în materie de implicare și de inițiativă cetățenească și colectivă în favoarea dezvoltării durabile.

2.4 Prezentul aviz își propune așadar să formuleze recomandări cu privire la acțiunile pe care le-ar putea întreprinde Uniunea Europeană pentru a spori eficiența și numărul inițiativelor colective ale organismelor instituționale, întreprinderilor, sindicatelor, ONG-urilor, ale altor asociații sau membri ai societății civile, menite să sprijine evoluțiile în domeniul dezvoltării durabile.

2.5 În prezentul aviz, CESE prezintă câteva reflecții asupra modalităților prin care întreaga societate civilă poate contribui mai activ la dezvoltarea durabilă și asupra tipului de structură-cadru pe care Europa ar trebui să le instituie pentru a îndruma și maximiza eficiența inițiativelor aferente.

3. Societatea civilă trebuie să devină o forță motrice în promovarea dezvoltării durabile

3.1 În prezent se discută mult despre schimbările climatice, care constituie – fără îndoială – o amenințare cu posibile consecințe catastrofale în viitor. Dar acesta nu este singurul fenomen care obstrucționează dezvoltarea durabilă a societății noastre: reducerea biodiversității, despăduririle, degradarea solului, deșeurile toxice, metalele grele, poluanții organici, urbanizarea necontrolată, inegalitățile și nedreptățile sociale etc. reprezintă și ele probleme majore pentru umanitate.

3.2 Pentru a se ajunge la un mod de viață durabil din punct de vedere ecologic și social, va trebui abandonată abordarea bazată pe o creștere economică tot mai mare, dar fără caracter durabil, trecându-se de la epoca supraconsumului și a risipei la o epocă a bunăstării ce pune accentul pe dezvoltarea umană și socială. După cum a afirmat Consiliul economic, social și de mediu din Franța, omul trebuie considerat o *ființă biologică și socială, culturală și de mediu, adică o persoană*.

3.3 Comportamentul care nu acordă atenție durabilității nu este însă caracteristic doar epocii noastre. Dintotdeauna, modul în care omul s-a raportat la mediu a fost *prea puțin durabil*. Schimbarea constă în amploarea și viteza cu care se degradează ecosistemele, acestea fiind determinate de modurile de producție și de consum.

3.4 De asemenea, schimbarea constă și în faptul că, în prezent, păstrând proporțiile, cunoștințele științifice despre funcționarea ecosistemelor sunt în măsură să demonstreze și să facă înțeleasă gravitatea situației, evidențiind numeroase comportamente nedurabile din societățile noastre. Or, semnalele de alarmă clare par să nu fie suficiente pentru ca societățile să-și conștientizeze îndeajuns acțiunile și să-și asume comportamente mai durabile și responsabile din punct de vedere social.

3.5 Inițial, conceptul de dezvoltare durabilă se referea numai la resursele naturale (epuizarea rezervelor de hidrocarburi fosile) și la poluare (distrugea ozonului stratosferic), impunând norme de emisii pentru produsele nocive sau praguri de exploatare a resurselor. Ulterior, acesta a devenit mai general, incluzând și restricții care țin de creșterea economică și de coeziunea socială. Astfel, dezvoltarea durabilă îngemănează preocuparea pentru dezvoltarea echitabilă a societăților, în special pentru combaterea sărăciei, cu cea legată de transmiterea unui mediu sănătos, bogat și diversificat către generațiile viitoare.

3.6 Astfel, conceptul de *dezvoltare durabilă* s-a generalizat de-a lungul anilor. La început, ecosistemele intrau mai ales în preocuparea mișcărilor ecologiste, foarte răspândite în lumea occi-

dentală. În prezent, toate partidele politice și-au însușit ideea protecției mediului, pe care au extins-o la dezvoltarea durabilă.

3.7 Trebuie spus că societatea civilă nu a rămas pasivă. Există deja numeroși cetățeni care, în mod individual sau în cadrul unor acțiuni colective, acționează în sprijinul unui mod de viață mai durabil. De exemplu:

- la locul de muncă, angajații și angajatorii încearcă să consume mai puțină energie, să reducă deșeurile și să conceapă mijloace de producție mai durabile;
- în comerțul cu amănuntul sau cu ridicata, comercianții și clienții urmăresc să identifice împreună cele mai bune modalități de promovare a unor produse mai durabile;
- la domiciliu, oamenii iau măsuri de sporire a eficienței energetice a locuinței, de evitare a risipei, de reducere a consumului de apă și de promovare a reciclării;
- în sistemele naționale de educație din unele state membre, elevilor li se trezește încă de mici interesul față de respectarea mediului și de dezvoltarea durabilă.

3.8 Tot astfel, la nivel regional s-au înființat organizații profesionale, asociații sau grupuri de cetățeni care dezbat aspectele dezvoltării durabile, formulează opinii și inițiază demersuri.

3.9 Cu toate acestea, în ciuda unei puternice vizibilități mediatice de care s-a bucurat cu ocazia Conferinței Națiunilor Unite de la Copenhaga privind schimbările climatice, interesul pentru dezvoltarea durabilă se află în vizibil declin. Lupta împotriva schimbărilor climatice nu este decât o parte, desigur importantă, a dezvoltării durabile, care uneori pune însă în umbră celelalte domenii esențiale. Dezamăgirii populației, care aștepta un angajament oficial din partea puterii politice, i se adaugă un anumit scepticism față de riscul real pe care îl prezintă schimbările climatice. Acest scepticism este afișat de unii oameni de știință sau de unele foruri politice, care pun la îndoială gravitatea situației, ceea ce nu face decât să intensifice, pe de o parte, diminuarea entuziasmului și, pe de altă parte, mișcarea contestatară.

3.10 Rezoluția CESE din 23 noiembrie 2009, intitulată „Fără cale de întoarcere”, adresată Conferinței de la Copenhaga, capătă o importanță reînnoită, ea adresându-se societății civile în ansamblul ei: mediul de afaceri, sindicate, alte organizații ale societății civile, cu toții vor trebui să se implice în eforturile de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea.

3.11 Într-adevăr, având în vedere rezultatul dezamăgitor al Conferinței de la Copenhaga și riscul de cufundare în indiferență care decurge de aici, societatea civilă este, mai mult ca oricând, chemată la mobilizare. După cum a sugerat CESE, societatea civilă va trebui să insiste ca Uniunea Europeană să nu se lase tentată să folosească eșecul de la Copenhaga drept scuză pentru diminuarea propriilor ambiții sau pentru reducerea propriilor angajamente, ci să-și întărească eforturile pentru implementarea unui model de dezvoltare cu emisii scăzute de CO₂, care să păstreze resursele naturale, competitivitatea sa rezultând din capacitatea de a îmbina inovarea, investițiile în producție și capitalul uman.

3.12 Într-adevăr, nu poate fi negat faptul că există interacțiuni între domeniile ambiental, economic, social și cultural. Acest lucru face neapărat necesară o abordare interdisciplinară care să aducă laolaltă un ansamblu de actori cu competențe și interese foarte diferite, având misiunea de a depăși compartimentarea instituțională și sectorială, și să-și pună laolaltă expertiza și bunul-simț. Într-adevăr, se impune ca elementele componente ale societății să nu se neutralizeze reciproc, lăsând deciziile pe seama aleșilor sau a celor mai bine organizate grupuri de interese.

3.13 Inițiativele societății civile în acest domeniu se pot dovedi forța motrice a deciziei politice. Societatea civilă are capacitatea de a-i reuni pe actori și pe decidenții politici, de a sensibiliza toate sectoarele societății în sensul revizuirii modului lor de viață, de consum și de producție al acestora, precum și de a lansa inițiative și acțiuni ambițioase.

4. Dezbateră publică asupra dezvoltării durabile – istoric

4.1 Ca urmare a inițiativelor societății civile organizate, declarația Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare (*United Nations Conference on Environment and Development – UNCED*), desfășurată la Rio în 1992, a făcut loc în mod oficial, pentru întâia oară, societății civile în dezbaterile privind dezvoltarea durabilă. Printre cele 27 de principii de aplicare a dezvoltării durabile adoptate cu acest prilej se numără și hotărârea de a implica cetățenii în luarea deciziilor, precum și constatarea că femeile, tinerii, comunitățile locale și minoritățile trebuie să joace un rol mai important în situația actuală.

4.2 Capitolul 28 din Agenda 21 (programul de punere în aplicare a dezvoltării durabile, elaborat la summitul de la Rio) invită autoritățile locale să includă dezvoltarea durabilă în programele lor de acțiune, plecând de la „un mecanism de consultare a populației”.

4.3 Astfel, s-a recunoscut faptul că societatea civilă trebuie implicată în analiza consecințelor acțiunii publice, în alegerile finale și în responsabilitățile privind dezvoltarea durabilă. Prin urmare, va trebui ca toate părțile interesate, într-un fel sau altul

(unele dintre acestea, precum generațiile viitoare, fiind – prin forța împrejurărilor – absente), să fie implicate îndeaproape în elaborarea și executarea proiectelor.

4.4 Astfel, organizațiile neguvernamentale, urmate de întreprinderi, sindicate, colectivități teritoriale sau locale și alte structuri asociative, își revendică locul lor în cadrul dezbaterii, alături de actorii instituționali și politici, și sunt la originea a numeroase acțiuni, inițiative și recomandări de sprijinire a comportamentelor durabile.

5. Acțiunile societății civile

5.1 În calitatea sa de reprezentant instituțional al societății civile organizate la nivelul Uniunii Europene, CESE este de mulți ani preocupat de dezvoltarea durabilă, înființând, în 2006, Observatorul dezvoltării durabile, care are ca obiectiv promovarea contribuției societății civile la definirea politicii de dezvoltare durabilă, prin concilierea intereselor ambientale, economice și sociale. În acest cadru, CESE a elaborat numeroase avize și recomandări cu privire la probleme esențiale în materie de durabilitate și va continua să propună soluții practice, precum cele din avizul „*Construirea unei economii durabile prin schimbarea modelului nostru de consum*” (INT 497).

5.2 Trebuie constatat însă că, în comparație cu societatea civilă, actorii instituționali și politici au foarte mare greutate. În plus, anumite acțiuni, care, în aparență, vizează promovarea dezvoltării durabile, sunt marcate de interese mai degrabă politice, financiare sau ideologice, după bunul plac al unora sau al altora. Astfel, apare riscul ca dezvoltarea durabilă să devină instrumentul și proprietatea unor grupuri de presiune aflate în slujba unor interese uneori foarte diferite de temele inițiale.

5.3 Or, rareori se pot asocia toate părțile interesate. Deseori, o parte a societății civile nu se manifestă decât atunci când rezolvarea problemelor devine stringentă, în vreme ce, atunci când nu există o situație de urgență, acțiunea este lăsată mai degrabă pe seama grupurilor de presiune și a celor de contestatari.

5.4 Va fi vorba așadar despre depășirea acțiunilor simple de informare și despre găsirea unor mijloace care să conducă la o democrație participativă, în cadrul căreia structurile de concertare să implice întreaga societate civilă, să-și mențină reprezentativitatea și să fie active pe termen lung, îmbinând preocupări ambientale, sociale și economice prin acțiuni la nivel local și global. În paralel cu acestea, este esențială promovarea unor inițiative locale și implicarea plenară a societății civile. Această abordare constituie cel mai bun mijloc pentru ca toți aceia cărora, în cele din urmă, li se adresează acțiunile, să se identifice cu demersurile întreprinse.

6. O societate civilă reprezentativă și activă pe termen lung

6.1 Pentru a garanta participarea cetățenilor la dezbateri și la procesul decizional, într-un sistem de guvernanță pe mai multe niveluri, așa cum este cel al Uniunii Europene, nu este indicat să se recurgă doar la instituțiile reprezentative, alese în mod democratic.

6.2 Convenția de la Aarhus, negociată în cadrul Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (CEE-ONU), prezintă principiile participării efective a cetățenilor la deciziile de mediu. Ea se ocupă de dreptul de acces la informații, de participarea cetățenilor la procesul de decizie și de accesul la justiție, toate în relație cu mediul.

6.3 Convenția de la Aarhus prevede că autoritățile publice trebuie să asigure tuturor persoanelor fizice și juridice dreptul de acces la orice informații despre mediu, fără ca aceste persoane să aibă obligația de a se identifica sau de a-și justifica cererea. În avizul său privind Directiva 2003/4/CE, CESE criticase faptul că transpunerea în dreptul comunitar nu respecta conformitatea cu anumite prevederi ale convenției menționate, printre altele în ce privește conceptul de „entitate calificată”, cu drept de acces la informații. Comitetul consideră că se impune o revizuire a acestei directive. De asemenea, CESE regretă lipsa unui bilanț la nivelul UE a aplicării convenției, deși statele care au ratificat-o trebuie să elaboreze un raport privind aplicarea ei.

6.4 Într-o primă etapă, trebuie definită categoria de populație chemată să participe la elaborarea și formularea politicilor de dezvoltare durabilă. În această etapă trebuie de asemenea stabilite proceduri de recrutare a voluntarilor, obiective concrete și metodologia, procedurile de evaluare și difuzare a rezultatelor.

6.5 Întrucât dezvoltarea durabilă îi privește în mod direct pe toți cetățenii, fără excepție, populația care ia atitudine nu va putea fi reprezentativă decât dacă va acoperi un spectru larg de caracteristici sociodemografice și o mare varietate de experiențe și opinii.

6.6 Este important așadar să se identifice cu precizie problemele și să se definească obiectivele prioritare concrete de îndeplinit pe termen scurt și mediu, ținând cont de dimensiunile sociale și culturale ale problemelor, care trebuie să se apropie de interesele reale ale cetățenilor. Aceasta presupune ierarhizarea problemelor și abordarea acestora în funcție de priorități, luând în considerare gravitatea efectelor și daunele inerente, precum și costurile necesare rezolvării acestora.

6.7 Cetățenii trebuie să vadă în participare un demers de responsabilizare, ei trebuind să se implice în inițiative cât mai devreme, încă din faza elaborării strategiei și proiectelor, și să joace un rol activ în fiecare etapă a procesului.

6.8 În fiecare etapă a dezbaterilor și a căutării de soluții consensuale, la nivel local, regional sau național va trebui desemnată o persoană drept „mediator pentru dezvoltare durabilă”, care să se poată prevala de experiență în conducerea dezbaterilor și să fie o personalitate independentă de orice grup de interese. Ea ar trebui să răspundă de informarea, motivarea și recrutarea tuturor cetățenilor doritori să participe și ar trebui să asigure coordonarea centralizată a tuturor acțiunilor, având grijă ca toate părerile să fie auzite și toți participanții să aibă posibilitatea de a lua parte la dezbateri, fără ca discuția să se abată de la subiect.

6.9 De asemenea, mediatorul va trebui să îndeplinească rolul de interfață și de purtător de cuvânt în spațiul public și în relație cu media, exprimându-se în numele adepților dezvoltării durabile, veghind la corectitudinea informațiilor și evitând monopolizarea de către presă a atenției publicului în mod părtinitor. În plus, ghidul va trebui să colaboreze îndeaproape cu cei responsabili de educația școlară, în vederea unei sensibilizări pe scară largă în favoarea dezvoltării durabile, încă de la o vârstă fragedă.

6.10 Pentru a motiva un număr cât mai mare de cetățeni să participe activ la procesul decizional privind dezvoltarea durabilă, vor trebui analizate și combătute cauzele abordării mai ezitante și contemplative pe care o adoptă o mare parte a societății.

7. Înlăturarea obstacolelor din calea participării active a societății civile

7.1 Măsurile de remediere a degradării ecosistemelor și de schimbare a stilurilor de viață fac în prezent obiectul unei programări pe termen lung, în loc să reprezinte o realitate operațională pe termen scurt. Provocările sunt încă prea adesea percepute ca probleme de mediu care iau încetul cu încetul o turnură catastrofală, neglijabilă pentru moment, dar dramatică pe termen lung. Este vorba despre o viziune „utilitaristă”, cu o sensibilitate ambientală limitată la viața de zi cu zi și cu efecte și daune vizibile, care neglijează riscurile potențiale imperceptibile sau care nu s-au concretizat încă.

7.2 Pentru ca toți cetățenii să înțeleagă de ce este important să-și schimbe comportamentul, va trebui să li se furnizeze informații și explicații într-un limbaj clar, fără termeni specializați și sofisticați. Cu toate acestea, nu trebuie să se alunece pe panta sloganelor, evitându-se înlocuirea dimensiunii științifice cu cea emoțională.

7.3 Cu siguranță că, printr-o mai bună comunicare, utilizând mai multe tipuri de media, cu mesaje clare și inteligibile, cetățenii s-ar putea recunoaște mai bine în problemele cu care se confruntă și s-ar identifica mai mult cu demersurile care trebuie întreprinse.

7.4 În plus, mesajele trebuie să fie obiective. Cifrele brute, prezentate ca adevăruri irefutabile, care îi asaltează pe cetățeni, dar prea puțin credibile, precum afirmația unui fost vicepreședinte al Statelor Unite, potrivit căreia în Arctica nu va mai fi gheață în timpul verii peste cinci ani, sunt contraproductive. Astfel de declarații sfârșesc prin a stârni neîncredere în factorii politici de decizie, provocând indiferență față de problemele reale.

7.5 Profetismul exagerat, care prevestește catastrofe dramatice imediate și de neevitat, creează un climat de teamă cronică ce duce la egocentrism și servește drept pretext pentru comportamente de tip NIMBY (*not in my backyard* – „nu în curtea mea”), nefaste pentru coeziunea socială și dezvoltarea durabilă. Inițiativele locale împotriva turbinelor eoliene pe motiv că strică peisajul sau incinerarea necontrolată a deșeurilor, pentru a se evita plata taxei de colectare, constituie exemple grăitoare ale acestei închideri în sine.

7.6 Această indiferență este gravă căci, deși consecințele poate nu sunt atât de dramatice pe cât dau unii de înțeles, sunt probleme care necesită o rezolvare rapidă. Conform principiului precauției, este de preferat să se reacționeze la situații care pot deveni periculoase, fără a mai aștepta ca pericolul să fie confirmat științific.

7.7 Va trebui urmărit ca rezultatele și reușitele participării cetățenilor să fie documentate și difuzate în afara comunității de specialiști, știut fiind faptul că exemplele de bune practici constituie un mijloc foarte bun de a partaja progresele înregistrate.

7.8 Pentru a garanta angajamentul pe termen lung al societății civile, vor trebui evidențiate și publicate propunerile formulate de cetățeni care au fost, chiar dacă numai parțial, puse în aplicare.

7.9 Trebuie depuse mai multe eforturi pentru găsirea unor metode prin care să poată fi schimbat comportamentul persoanelor. Un mijloc foarte util este, cu siguranță, integrarea educației pentru dezvoltare durabilă în sistemele de învățământ naționale, astfel încât copiii să conștientizeze aceste chestiuni de la o vârstă fragedă. Acesta este, de altfel, și obiectivul urmărit de CESE prin lansarea dezbaterii asupra posibilității de a crea o rețea europeană a forumurilor naționale asupra educației și formării în domeniul energiei ecologice.

8. Evaluarea acțiunilor

8.1 Multitudinea actorilor duce la o mare diversitate, de formă și de fond, a acțiunilor care nu sunt nicidecum comparabile unele cu altele și pentru care este greu, de cele mai multe ori, să se găsească un cadru de referință comun. Iată de ce este absolut necesară evaluarea periodică a acțiunilor inițiate în cadrul dezvoltării durabile.

8.2 În plus, instrumentalizarea dezvoltării durabile, pe de o parte, și reglementarea uneori exagerată, pe de altă parte, reclamă aplicarea unei evaluări permanente, bazată pe indicatorii de progres al proiectelor.

9. Indicatorii de evaluare

9.1 Conform programului de acțiune adoptat la Rio în 1992, statele trebuie să adopte un sistem comun de monitorizare și evaluare a progreselor înregistrate de dezvoltarea durabilă în general și de agendele locale în special. Ele trebuie de asemenea să pună la punct indicatori unanim acceptați în domeniile economic, social și ambiental, care să constituie o bază utilă pentru adoptarea de decizii, la toate nivelurile. Acești indicatori trebuie să întrunească acordul tuturor și să ofere o imagine reprezentativă a celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile.

9.2 Evaluarea este efectuată pe baza unui diagnostic, a unei analize și a recomandărilor și are drept scop formularea unei judecăți de valoare asupra unei politici, unui program sau unei acțiuni. Cu toate acestea, trebuie să recunoaștem că, adeseori, dimensiunile ecologică, umană și socială sunt greu de evaluat. Trebuie totuși făcut un efort, deoarece preponderența PIB, până în prezent utilizat drept criteriu principal al bunăstării și al calității vieții, poate determina oamenii politici să adopte decizii care să dăuneze coeziunii sociale și mediului și să nu țină cont de nevoile generațiilor viitoare⁽¹⁾.

9.3 Evaluarea dezvoltării durabile constă în sesizarea tendințelor sub două aspecte esențiale: pe de o parte, evaluarea capacității de absorbție, și pe de altă parte, evaluarea dezvoltării administrației colectivităților umane.

9.4 Într-un aviz recent (CESE 647/2010 – „Dincolo de PIB – Măsurarea progreselor într-o lume în schimbare”; raportor: dl Josef Zbořil), CESE salută eforturile depuse de Comisie în vederea extinderii conturilor naționale la tematica de mediu și la cea socială. În 2010 trebuie prezentat un cadru juridic de contabilitate de mediu. În prezent, indicatorii sociali disponibili în conturile naționale nu sunt utilizați la potențialul lor maxim. Ne putem aștepta la o nevoie din ce în ce mai stringentă de utilizare a acestor indicatori, pe măsură ce va avansa elaborarea unei abordări complexe și integrate, care să măsoare și să evalueze progresul într-o lume în schimbare.

⁽¹⁾ JO C 100, 30.4.2009.

10. Metoda de evaluare

10.1 Varietatea programelor și acțiunilor implementate de autoritățile publice naționale, regionale și locale pentru a promova un comportament și un mod de viață durabil face necesară o evaluare multidimensională, știut fiind faptul că măsura în care o evaluare poate fi acceptată variază în funcție de spațiile, metodele și criteriile alese.

10.2 Mai mult, va trebui ca evaluarea la nivelul statelor membre să fie pluralistă, asociind toți actorii și persoanele interesate: autorități responsabile de definirea și de punerea în practică a inițiativelor, organisme de reglementare, prestatori de servicii, reprezentanți ai consumatorilor, ai sindicatelor și ai societății civile etc. Deși cu rezultate adesea greu de interpretat, anchetele de opinie publică fac parte dintr-o politică de informare, de sensibilizare și de atragere a cetățenilor și întreprinderilor, permițându-le să comunice cu forurile de evaluare și să le aducă la cunoștință doleanțele.

10.3 Pe lângă caracterul său pluralist, această evaluare trebuie să fie independentă și să permită dialogul între diferiți interlocutori, dat fiind faptul că nu toți factorii interesați au aceleași interese, în anumite cazuri având chiar puncte de vedere opuse, iar informațiile și expertiza de care dispun nu sunt similare.

10.4 Eficiența și performanțele ecologice, economice și sociale ale diferitelor acțiuni de promovare a dezvoltării durabile nu pot fi apreciate pe baza unui criteriu unic, ci pe baza unui ansamblu de criterii.

10.5 Evaluarea nu are sens decât dacă se raportează la obiectivele și misiunile încredințate, care țin de cei trei piloni ai Strategiei de la Lisabona (creștere economică, coeziune socială și protecția mediului). Ea trebuie așadar să ia în considerare mai multe criterii.

10.6 Potrivit propunerilor CESE cu privire la serviciile de interes general ⁽²⁾, sistemul de evaluare va trebui să se bazeze pe rapoarte periodice, elaborate la nivel național sau local de către organisme de evaluare instituite de statele membre, conform principiilor menționate anterior.

10.7 La nivelul UE trebuie să se definească modalitățile de schimb de opinii, de confruntare, de comparație și de coordonare. Prin urmare, Uniunii îi va reveni rolul de a stimula dinamica evaluării independente, prin elaborarea, de comun acord cu reprezentanții factorilor interesați, a unei metodologii de evaluare armonizate la scară europeană și bazate pe indicatori comuni, cu definirea, de asemenea, a instrumentelor necesare funcționării sale.

10.8 Pentru ca această evaluare să fie relevantă și utilă, va trebui instituit un comitet director pluralist, care să reprezinte toate părțile interesate. Misiunea acestuia se va încadra perfect în competențele Agenției europene de mediu, care ar urma să colaboreze cu Observatorul dezvoltării durabile al CESE.

10.9 Acest comitet de pilotaj ar trebui să fie responsabil pentru:

- definirea unor indicatori relevanți;
- stabilirea metodologiei evaluării;
- pregătirea caietelor de sarcini ale studiilor care trebuie efectuate;
- comandarea acestor studii bazate pe expertize multiple și compararea rezultatelor obținute în altă parte;
- examinarea critică a rapoartelor;
- extrapolarea bunelor practici și a abordărilor novatoare;
- elaborarea recomandărilor;
- difuzarea rezultatelor.

10.10 Dezbaterile privind rapoartele de evaluare, cu participarea tuturor părților interesate, s-ar putea concretiza într-o conferință anuală privind performanțele acțiunilor în favoarea dezvoltării durabile, în care să fie prezentate exemple de bune practici.

Bruxelles, 26 mai 2010

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽²⁾ JO C 162, 25.6.2008, p. 42.